

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียน
IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
p	แทน	ค่านัยสำคัญจากการคำนวณค่า p - value

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย

- 1.1 ผลการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตร
- 1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร
- 1.3 ผลการพัฒนาหลักสูตร

ตอนที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ศึกษาตอนปลาย

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง ภาวะผู้นำระหว่างก่อนและหลังฝึกอบรมหลักสูตรภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ผลการศึกษาทักษะภาวะผู้นำระหว่างฝึกอบรมหลักสูตรภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 ผลการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตร

สอบถามนักเรียนจำนวน 35 คน วิเคราะห์ สถานภาพและข้อมูลทั่วไป ความต้องการในการฝึกอบรมหลักสูตรภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียด ดังนี้ สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนวมวิทย์วิทยา จำแนกเพศ อายุ ศึกษาอยู่ชั้น อาชีพผู้ปกครอง และ ประสบการณ์การฝึกอบรมเรื่องภาวะผู้นำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ ดังตาราง 7 - 8

ตาราง 7 ความถี่และร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	ความถี่ (n=35)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	15	42.86
หญิง	20	57.14
2. อายุ		
15 ปี	6	17.14
16 ปี	5	14.29
17 ปี	22	62.86
18 ปี	2	5.71
3. กำลังศึกษาอยู่ชั้น		
ม.4	10	28.57
ม.5	20	57.15
ม.6	5	14.28
4. อาชีพผู้ปกครอง		
เกษตรกร	11	31.44
รับจ้าง	19	54.29
รับราชการ	1	2.86
ไม่ตอบ	1	2.86

ตาราง 7 (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	ความถี่ (n=35)	ร้อยละ
5. นักเรียนเคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมเรื่องภาวะผู้นำหรือไม่		
ไม่เคย	33	94.29
เคย (ถ้าเคยนักเรียนมีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องภาวะผู้นำอะไรบ้าง)	2	5.71
รวม		100

จากตาราง 7 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.14 อายุ 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.86 กำลังศึกษาอยู่ชั้น ม.5 คิดเป็นร้อยละ 57.15 อาชีพผู้ปกครอง รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 54.29 นักเรียนไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมเรื่องภาวะผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 94.29

ตาราง 8 ผลการสำรวจความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถานภาพ	ความถี่ (n=35)	ร้อยละ
1. นักเรียนต้องการเสริมความรู้เรื่องภาวะผู้นำ		
ต้องการ	35	100.00
เพราะต้องการความรู้	33	94.29
เพราะต้องการเป็นประธานนักเรียน	2	5.71
2. เรียงลำดับความต้องการในการฝึกอบรม		
ความรู้เรื่องภาวะผู้นำ	30	85.71
ความซื่อตรง	27	77.14
ศิลปะการสื่อสาร	32	91.43
การสร้างมนุษยสัมพันธ์	31	88.57
การพัฒนาที่มงานให้มีประสิทธิภาพ	25	71.43

ตาราง 8 (ต่อ)

สถานภาพ	ความถี่ (n=35)	ร้อยละ
3. นักเรียนต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องภาวะผู้นำ		
เชิญวิทยากรผู้ที่มีความรู้ความชำนาญมาบรรยาย	34	97.14
กิจกรรมกลุ่ม	31	88.57
กิจกรรมเข้าฐาน	29	82.86
มีกิจกรรมนันทนาการ	30	85.71
การอภิปราย	25	71.43
4. นักเรียนต้องการสื่อประกอบการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะ		
เอกสารประกอบการฝึกอบรม	28	80.00
วิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ	30	85.71
วีดิทัศน์ / ซีดีรอม	31	88.57
รูปภาพ	26	74.29
แหล่งเรียนรู้	29	82.86
5. ความต้องการใช้เวลาในการฝึกอบรม		
เรื่อง ภาวะผู้นำ		
2 วัน	27	77.14
3 วัน	5	14.29
4 วัน	2	5.71
อื่นๆ เช่น 1 สัปดาห์	1	2.86

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนทุกคนต้องการเสริมความรู้เรื่องภาวะผู้นำหรือเข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยเรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ศิลปะการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 91.43 การสร้างมนุษยสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 88.57 ความรู้เรื่องภาวะผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 85.71 ด้านการจัดกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้เชิญวิทยากรผู้ที่มีความรู้ความชำนาญมาบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 97.14 ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการใช้วีดิทัศน์ / ซีดีรอมใช้เป็นสื่อประกอบการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะ คิดเป็นร้อยละ 88.57 รองลงมาคือต้องการวิทยากรที่มี

ความรู้ความชำนาญ คิดเป็นร้อยละ 85.71 สำหรับความต้องการใช้เวลาในการฝึกอบรมส่วนใหญ่ ต้องการให้จัดฝึกอบรม จำนวน 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 77.14

1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ดังตาราง 9

ตาราง 9 ข้อมูลทั่วไปของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร

รายการ	ความถี่ (n=7)
1. เพศ	
ชาย	3
หญิง	4
2. อายุ	
ต่ำกว่า 30 ปี	2
31 - 40 ปี	1
41 - 50 ปี	2
สูงกว่า 50 ปี	2
3. ระดับการศึกษา	
ปริญญาตรี	2
สูงกว่าปริญญาตรี	5
4. ตำแหน่ง	
ผู้บริหาร	2
ครู	2
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	1
คณะกรรมการนักเรียน	2
5. ประสบการณ์การทำงาน	
10 – 20 ปี	3
21 – 30 ปี	2
31 – 40 ปี	2
6. ประสบการณ์การฝึกอบรม	
เคย	6
ไม่เคย	1

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41 – 50 ปี ด้านการศึกษาส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ตำแหน่งผู้บริหารและครูมีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 – 20 ปี ด้านประสบการณ์การฝึกอบรม ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ฝึกอบรม มีความคิดเห็น ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. การพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่เห็นด้วยและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องการจัดทำหลักสูตร เนื่องจากในปัจจุบันความสามารถของบุคคลมีอิทธิพลต่อผู้อื่นเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีการจูงใจให้เกิดประสบการณ์และความสำเร็จเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2. ด้านเนื้อหาสำหรับหลักสูตร ส่วนใหญ่เห็นควรมีเนื้อหา ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำ ความซื่อตรงของผู้นำ ศิลปะการสื่อสาร การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ

3. ด้านกิจกรรมในการฝึกอบรม ควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด การกำหนดเป้าหมายค่าความสำเร็จตามตัวชี้วัดในแต่ละกิจกรรมในการประเมินเพื่อทบทวนและตรวจสอบค่าความสำเร็จ การสำรวจความสนใจของนักเรียนจัดหลักสูตรและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

4. การวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการทดสอบวัดความรู้ การประเมินทักษะและความพึงพอใจ โดยควรมีการกำหนดค่าน้ำหนัก และเป้าหมายความสำเร็จในแต่ละกิจกรรมที่เป็นตัวบ่งชี้การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม โดยการใช้แบบทดสอบวัดความรู้ นำไปใช้โดยใช้แบบทดสอบวัดความก่อนเรียนและหลังเรียน การวัดทักษะภาวะผู้นำ และการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

5. สื่ออุปกรณ์ ที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีใช้อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี โดยนำโปรแกรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูล มาใช้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม และควรมีนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น โปรเจกเตอร์ โปรแกรมต่างๆ เช่น การนำเสนอประกอบการบรรยาย สื่ออุปกรณ์ที่เป็นธรรมชาติ ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

6. ระยะเวลาในการฝึกอบรม ที่เหมาะสมกับเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีระยะเวลาในการฝึกอบรม 2 วันขึ้นไป

1.3 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากข้อมูลผลการสอบถามตามความต้องการของนักเรียนและจากการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล ความมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา ระยะเวลาในการฝึกอบรม แนวทางการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อและวัสดุในการฝึกอบรม และการประเมินผลการฝึกอบรม ดังนี้

หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักการและเหตุผล

การพัฒนานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นพัฒนาความเจริญงอกงาม ทางด้านสติปัญญาและความก้าวหน้าทางวิชาการ อีกทั้งมุ่งสร้างสรรค์กำลังคนให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างอันมีคุณค่า สถานศึกษาจึงไม่ควรทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ควรเสริมสร้างทักษะในด้านต่างๆ ให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะการเรียนรู้ในชั้นเรียนไม่เพียงพอกับการศึกษาในยุคนี้ แต่ต้องมีหน้าที่สร้างให้นักเรียนมีโลกทัศน์และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ฝึกให้เรียนรู้จากสิ่งรอบตัวและแหล่งความรู้ต่างๆ มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคปัจจุบัน สามารถวิเคราะห์วิจารณ์มองปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ควรพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจถึงบทบาทของตนเองที่จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม รับผิดชอบต่อความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เพื่อให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างสุขุมรอบคอบและมั่นคงอย่างมีประสิทธิภาพ

ภารกิจหลักในการพัฒนานักเรียนของกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน ที่มีดำเนินการงานส่งเสริมทักษะด้านต่างๆนักเรียน ให้มีมาตรฐานตามภารกิจของกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 1) จัดบริการต่างๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน 2) ส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การประเมินตนเอง สังคม อารมณ์ ร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม และทักษะการดำรงชีวิต 3) ดำเนินกิจกรรมที่สำคัญของสถานศึกษา ดังนั้นกิจกรรมนักเรียนจึงมีความสำคัญมาก เพราะการเรียนรู้อาจเกิดจากการได้ยิน ได้รับรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกชั้นเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครูอาจารย์ และบุคคลอื่นๆ การติดต่อพบปะสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน ค่านิยมต่างๆ ที่เกิดขึ้น เหล่านี้มีผลต่อการหล่อหลอมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของนักเรียน

ดังนั้น การจัดกิจกรรมของนักเรียนภายในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จำเป็นต้องอาศัยการร่วมมือในการดำเนินงานจากผู้นำนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยประธานนักเรียน คณะกรรมการบริหารกลุ่มต่างๆ ประธานฝ่าย ประธานชมรม ผู้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมวกเหล็กวิทยาจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ผลักดัน และดำเนินงานกิจกรรมของนักเรียนด้านต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนโดยส่วนรวม

อย่างไรก็ตามในการทำงานของผู้นำนักเรียน ยังพบกับปัญหาต่างๆ เช่น นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในการทำกิจกรรมน้อยลง ไม่เห็นคุณค่าหรือความสำคัญของการทำกิจกรรม โดยเฉพาะในฐานะผู้นำกิจกรรมนักเรียนก็ยังขาดความรู้ ขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ ขาดภาวะผู้นำที่ดีในการทำงาน ทำให้กิจกรรมที่ดำเนินเป็นไปในรูปแบบเดิมๆ ขาดการพัฒนา อีกทั้งยังพบว่านักเรียนที่จบออกไปทำงานหรือศึกษาต่อ มีข้อบกพร่องในหลายๆ ด้าน เช่น บกพร่องในด้านภาวะผู้นำ ไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี ไม่สอดคล้องกับการศึกษาต่อและการทำงานมุ่งหวังแต่ประโยชน์ส่วนตน ขาดความอดทน ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่มีความรับผิดชอบ และขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมนักเรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ดังนั้น มีความจำเป็นต้องมีการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำ ซึ่งการพัฒนาผู้นำนักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี โดยการฝึกอบรมนักเรียน ให้มีภาวะผู้นำและส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมในตำแหน่งผู้นำนักเรียน ถือเป็นวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำที่ดีแก่นักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติงานจากสภาพแวดล้อมจริง ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางด้านกิจการนักเรียนสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำให้กับนักเรียน ที่เน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำ โดยฝึกอบรมด้วยรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้ให้นักเรียนมีภาวะผู้นำที่ดีและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งส่งผลให้การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ซึ่งมีทั้งความรู้ด้านวิชาการ มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความสามารถเป็นผู้นำที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและของประเทศ ตามเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมวกเหล็กวิทยาของมหาวิทยาลัยต่อไป

หลักการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยมีหลักการดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่เน้นเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และทักษะภาวะผู้นำแก่ผู้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา
2. เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำเนินงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา
3. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เข้ารับการอบรมเป็นสำคัญ

4. เป็นหลักสูตรที่นำรูปแบบการเรียนรู้ โดยเน้นกิจกรรมการปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม

ความมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรนี้เป็นผู้ที่มีความรู้ เรื่อง ภาวะผู้นำ ทักษะภาวะผู้นำ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดความรู้และทักษะ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ เรื่อง ภาวะผู้นำและสามารถนำมาใช้ในการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน
2. มีทักษะทักษะภาวะผู้นำที่เหมาะสม นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมตามหลักสูตร ดังตาราง 10

ตาราง 10 โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

เนื้อหาสาระ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
1. ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้	30 นาที	1 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง
1.1 เรื่องความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ		30 นาที	
1.2 เรื่องการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำ			
2. ความซื่อตรงของผู้นำ	30 นาที	1 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง
2.1 เรื่องความซื่อตรง		30 นาที	
2.2 เรื่องผู้นำกับความซื่อตรง			
3. ศิลปะการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้	30 นาที	1 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง
3.1 เรื่องการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ		30 นาที	
3.2 เรื่องการพูดสำหรับผู้นำ			
4. การสร้างมนุษยสัมพันธ์ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้	30 นาที	1 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง
4.1 เรื่องมนุษยสัมพันธ์		30 นาที	
4.2 เรื่องผู้นำกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์			

ตาราง 10 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
5. การพัฒนาที่มงานให้มีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้	30 นาที	1 ชั่วโมง 30 นาที	2 ชั่วโมง
5.1 เรื่องการสร้างที่มงาน			
5.2 เรื่องผู้นำกับการสร้างที่มงานที่มีประสิทธิภาพ			
รวม	2 ชั่วโมง 30 นาที	7 ชั่วโมง 30 นาที	10 ชั่วโมง

ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้กำหนดเวลาจำนวน 2 วัน (10 ชั่วโมง) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ณ ห้องโสตทัศนศึกษาโรงเรียนมวกเหล็กวิทยา อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

แนวทางการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม

กิจกรรมการฝึกอบรมมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างความคุ้นเคย ใช้เกมในการสร้างความคุ้นเคย เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยกันให้กับสมาชิกที่เข้ารับการฝึกอบรม

2. การทดสอบก่อนการฝึกอบรม ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องภาวะผู้นำ เพื่อวัดความรู้เรื่องภาวะผู้นำของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3. การดำเนินการฝึกอบรม ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม และใช้แบบสังเกตทักษะภาวะผู้นำ ประเมินทักษะภาวะผู้นำ 5 ด้าน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ขั้นตอนในการทำกิจกรรมมีดังนี้ คือ

1) ชั้นประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการเรียนรู้และแบ่งประสบการณ์แก่ผู้อื่น

2) ชั้นสังเกตอย่างไตร่ตรองหรือคิดทบทวน เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นของตนเองแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม

3) ชั้นความคิดรวบยอด เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งจะส่งผลไปสู่การเปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้ทักษะต่างๆ

4) ชั้นประยุกต์แนวคิด เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทดลองใช้ความคิดรวบยอดหรือสร้างความคิดรวบยอดในรูปแบบต่างๆ เป็นการแสดงถึงผลของความสำเร็จในการเรียนรู้

4. การทดสอบหลังการฝึกอบรม ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องภาวะผู้นำและแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร หลังการฝึกอบรม เพื่อวัดความรู้เรื่อง ภาวะผู้นำ และความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

สื่อและวัสดุในการฝึกอบรม

1. หลักสูตรการฝึกอบรม
2. คู่มือสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
4. แบบทดสอบความรู้ แบบสังเกตภาวะผู้นำ และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

5. คอมพิวเตอร์ นำเสนอประกอบการบรรยาย

การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม

การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

ด้านความรู้ ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม

ด้านทักษะ ใช้แบบสังเกตทักษะภาวะผู้นำ ขณะดำเนินการฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร ใช้แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรหลังการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง เรื่อง ภาวะผู้นำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างก่อนกับหลังการฝึกอบรม มีรายละเอียดดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง ภาวะผู้นำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างก่อนกับหลังการฝึกอบรม

การประเมินผล	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนฝึกอบรม	35	16.80	3.06	23.251	.000*
หลังฝึกอบรม	35	30.14	1.44		

* หมายถึง การมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ความรู้ เรื่อง ภาวะผู้นำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการสังเกตทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของพฤติกรรมระหว่างการฝึกอบรม ด้านทักษะภาวะผู้นำ ของนักเรียนต่อการฝึกอบรมภาพรวมการประเมิน มีรายละเอียดดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสังเกตทักษะภาวะผู้นำด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายการสังเกต	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1 ด้านทักษะภาวะผู้นำ	4.02	0.71	มาก
2 ด้านความซื่อตรงของผู้นำ	3.37	0.74	ปานกลาง
3 ด้านศิลปะการสื่อสาร	3.92	0.83	มาก
4 ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.09	0.71	มาก
5 ด้านพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ	4.52	0.76	มากที่สุด
รวม	3.98	0.75	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ทักษะภาวะผู้นำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.75) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ในด้านพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ มีพฤติกรรมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.76) รองลงมาคือด้านมนุษยสัมพันธ์มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.71) และ ด้านทักษะภาวะผู้นำมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.71) ตามลำดับ

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดดังตาราง 13

ตาราง 13 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. นักเรียนเห็นคุณค่าของภาวะผู้นำ	4.51	0.51	มากที่สุด
2. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ	4.34	0.68	มาก
3. เนื้อหาเรื่องภาวะผู้นำมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต	4.49	0.56	มาก
4. เนื้อหาที่เรียนเหมาะสมกับนักเรียน	4.37	0.60	มาก
5. กิจกรรมการฝึกอบรมการรู้สันทุสนาน	4.31	0.80	มาก
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้เรื่องภาวะผู้นำมีความเหมาะสม	4.26	0.61	มาก
7. นักเรียนชอบเมื่อไปศึกษาเรื่องภาวะผู้นำกับผู้นำในชุมชนจริง	4.06	0.68	มาก
8. นักเรียนชอบเมื่อได้ทราบถึงผู้นำที่ประสบความสำเร็จ	4.07	0.58	มาก
9. นักเรียนมีทักษะความเป็นผู้นำเพิ่มขึ้น	4.20	0.68	มาก
10. นักเรียนชอบให้ครูจัดกิจกรรมที่ได้ศึกษาจากความเป็นจริง	4.57	0.56	มากที่สุด
11. นักเรียนชอบแสดงความคิดเห็นเมื่อครูถามเรื่องการเป็นผู้นำ	3.80	0.72	มาก
12. นักเรียนชอบให้วิทยากรมาร่วมให้ความรู้	4.32	0.47	มาก
13. ครูจัดบรรยากาศในการฝึกอบรมได้เหมาะสม	4.30	0.87	มาก
14. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	4.49	0.61	มาก
15. นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการดำรงชีวิต	4.60	0.60	มากที่สุด
16. การฝึกอบรมเรื่องภาวะผู้นำช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นผู้นำขององค์กร	4.55	0.64	มากที่สุด
17. นักเรียนชอบที่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน	4.39	0.75	มาก
18. นักเรียนชอบที่เพื่อนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน	4.57	0.74	มากที่สุด
19. นักเรียนชอบที่วิทยากร / ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน	4.47	0.66	มาก
20. นักเรียนชอบให้มีการแจ้งผลทดสอบหลังการเรียนรู้ทุกครั้ง	4.37	0.73	มาก
รวม	4.35	0.65	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.65) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 4.60$, S.D.= 0.60) รองลงมานักเรียนชอบให้ครูจัดกิจกรรมที่ได้ศึกษาจากความเป็นจริง ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.56) และนักเรียนชอบที่เพื่อนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.56) ตามลำดับ